

Terugblik themamiddag

Lozing van spuiwater bij WKO-systemen

Datum: 24 januari 2018
Locatie: Waternet, Amsterdam

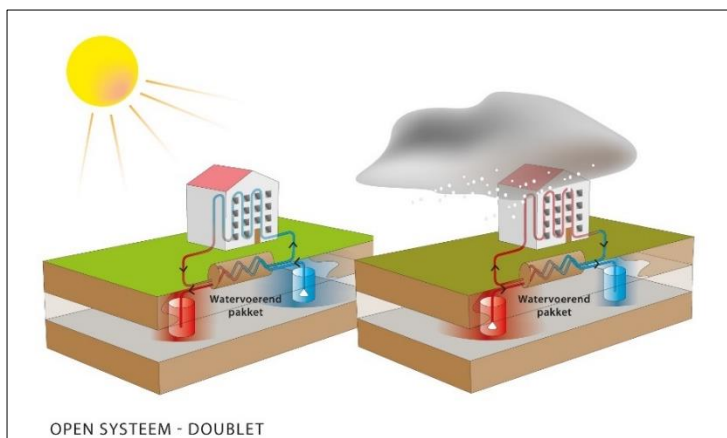
Op 24 januari organiseerden SIKB, Waternet en De Ruiter Grondwatertechniek een themamiddag over de lozingenproblematiek bij WKO-systemen.

De problematiek

Met name in het westelijk deel van Nederland wordt het vinden van een geschikte lozingsroute voor het grondwater dat vrijkomt tijdens de aanleg en het onderhoud van de bronnen van WKO-systemen een steeds nijpender vraagstuk. Het wordt steeds lastiger om de grote hoeveelheden spuiwater, dat in deze regio verhoogde gehalten aan chloride, sulfaat en soms ook arseen bevat, te kunnen lozen op oppervlaktewater of riolering.

Lozing van grote hoeveelheden zout water op het riool leidt tot schade aan de pompen. Lozing hiervan op oppervlaktewater leidt tot afname van de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater.

De groei van WKO-systemen gaat gestaag door. Om de klimaatdoelstellingen te halen zal de inzet van bodemenergie in te toekomst mogelijk nog sterk toenemen.

Terugblik

De ruim 65 deelnemers vormden een goede vertegenwoordiging van de betrokken partijen: ontwerpende bedrijven, realiserende bedrijven, gemeentelijke rioolbeheerders, vergunningverleners van waterschappen en certificerende instellingen. Ook de landelijke politie en het Ministerie van I&W waren vertegenwoordigd.

De aftrap van themamiddag werd verzorgd door Rolf Steenwinkel, dagelijks bestuurder van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. Hij gaf aan dat de lozingenproblematiek bij WKO-systemen onderdeel is van een speelveld waarin twee belangrijke ambities aan de orde zijn. Het halen van de klimaatdoelstellingen is een belangrijke opgave, waarin een grote rol voor bodemenergie ligt. Daarnaast is een goede ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater van groot belang.

Frank Tibben, gestart als Nationaal Water-trainee en nu werkzaam bij Waternet, gaf een toelichting op het beleidsproces dat Waternet samen met de provincie Noord-Holland, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Gemeente Amsterdam heeft doorlopen. Dit proces ging van start met een onderzoek naar de omvang van het probleem. Daaruit bleek dat van heel veel vergunde WKO-systemen niet in beeld is hoe het spuiwater wordt afgevoerd. Daarna is de beleidsvoorbereiding gestart: vanwege de beperkte mogelijkheden voor lozing van het zoute grondwater heeft terugbrengen in de bodem de voorkeur.

Momenteel is een convenant in voorbereiding om samenwerkingsafspraken vast te leggen, met onder meer afspraken over intensivering van het toezicht op de lozingen. Een eenduidig beleid waarin stimuleren van WKO-systemen wordt geborgd staat daarin centraal.

Frans Heinis is vanuit De Ruiters Grondwatertechniek betrokken bij de realisatie van WKO-systemen. Hij constateerde dat er vaak nog geen lozingsvergunning geregeld is op het moment dat de opdracht voor de realisatie wordt verleend. Dan moet onder grote tijdsdruk in overleg met de betrokken overheden een oplossing worden gevonden. Dit leidt tot vertragingen en meerkosten voor de opdrachtgevers.

Ook gaf Frans Heinis uitleg over de technieken die zijn bedrijf inzet om het vrijkomende grondwater bij bronontwikkeling en -onderhoud te verminderen zodat het (grotendeels) weer terug in de bodem kan worden gebracht. Dit was een eyeopener voor veel vergunningverleners, die vaak van de betrokken bedrijven te horen krijgen dat zuivering op locatie niet mogelijk is.

Tot slot ging Frans Heinis in op technische oplossingen die mogelijk kunnen bijdragen aan reductie van de hoeveelheden grondwater die vrij komen bij bronontwikkeling en -onderhoud. Om deze technieken te kunnen beoordelen op effecten en effectiviteit is eerst onderzoek nodig. De financiering hiervan is nog een uitdaging.

Arthur de Groof gaf een overzicht van de regels in BRL 11000 en BRL 2100 voor lozing van spuiwater en werkwater. In BRL 11000 is ook geregeld dat de uitvoerder moet nagaan of alle benodigde meldingen en vergunningen in orde zijn. Ook schrijft BRL 11000 voor dat de lozingsroute al in de ontwerpfase bepaald moet zijn. In de praktijk is dit vaak niet het geval. Bij de (meestal administratieve) steekproefcontroles door de CI's is dit blijkbaar nog als tekortkoming naar voren gekomen. De toezichthouders in de zaal constateerden hierop dat zij zelf niet bevoegd zijn om richting de uitvoerende bedrijven te handhaven. Dit is een bevoegdheid van Inspectie Leefomgeving en Transport (IL&T). Toezichthouders kunnen situaties wel melden bij IL&T.

Gesprekstafels - oplossingsrichtingen

In twee rondes gingen de deelnemers rond vier onderwerpen met elkaar in gesprek over mogelijke oplossingsmaatregelen voor de problematiek. De oogst van deze gesprekstafels is weergegeven in onderstaande tabel.

Oplossingsrichting	Op welke schaal op te pakken?
Technische innovaties	
1. Onderzoek naar dunnere omstorting, daarbij ook naar de effecten op frequentie van onderhoud kijken. (gaat die frequentie omhoog?)	Landelijk
2. Voor een proef met ontwikkelen van de bronnen biedt Waternet het gebruik van het fuzzy filter aan.	Landelijk
3. Onderzoek naar gebruik van chloorbleekloog tijdens ontwikkelen van bronnen.	Landelijk
4. Financiering voor onderzoek naar bruikbaarheid van nieuwe technieken is mogelijk te vinden bij: <ul style="list-style-type: none"> - WICE-programma (informatie bij KWR); - Delta-aanpak Water; - Samenwerking met geothermie (via LTO); - Energie-akkoord / Minister Wiebes (bijdrage van WKO aan aardgasvrije wijken); - Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (opnieuw aanvragen). 	Landelijk
Beleed op nationaal of regionaal/lokaal niveau	
5. Coördinatie door de overheid (door Omgevingsdiensten/Provincies als vergunningverlener van aanleg WKO?) van bepaling van de lozingsroute bij aanvraag onttrekkingsvergunning.	Regionaal
6. Pleidooi voor verplicht combineren van vergunningaanvragen voor onttrekking en lozing. Dit mag nu al, maar is niet verplicht. De Omgevingswet biedt wel meer mogelijkheden.	Landelijk

7. Kaders voor lozingen zijn gewenst door (regionale) overheden. Geen oplossingen voorschrijven, maar binnen de kaders oplossingen overlaten aan de markt	Regionaal
8. Landelijke eenduidige indieningseisen en toetsing voor de vergunningen: <ul style="list-style-type: none"> - Hoe aanvragen? - Welke gegevens bijvoegen (bijvoorbeeld in de vorm van een afvinklijst)? - Al dan niet in samenhang de vergunningaanvragen voor onttrekking en lozing indienen? - Eenduidige beoordeling door de vergunningverleners of de aanvraag voor de lozing goed is onderbouwd (bijvoorbeeld met behulp van een toetslijst). 	Landelijk
9. Inventarisatie lozingen van bestaande vergunde WKO-systemen (aan de hand van informatie in bouwaanvragen, bouwvergunningen, lozingsvergunningen oppervlaktewater, meldingen / lozingen riolering, RVO-subsidies WKO)	Regionaal en/of landelijk?
Verscherping toezicht	
10. Signaaltoezicht organiseren. Daarbij ook afspraken over (liefst geautomatiseerde) gegevensdeling (bv. startmelding boring doormelden aan waterschap en gemeente).	Regionaal
11. Voldoende FTE's en kennis voor toezicht, door urgentie in beeld te brengen: <ul style="list-style-type: none"> - Energieakkoord → verwachte bijdrage van WKO neemt alleen maar toe. Gemeenten zijn trekker voor regionale energiesystemen. - Ongekende piekafvoeren op de riolering 	Regionaal
12. Helder beleid aan de voorkant werkt preventief (zie regionaal beleid)	Regionaal
13. Bij aanvraag WKO-vergunning indicatie van realisatiedatum eisen	Regionaal, landelijk
14. In onttrekkingsvergunning voorschrijven dat onderhoudsdata vooraf gemeld moeten worden.	Regionaal, landelijk
15. Overzicht van bevoegdheden van betrokken vergunningverleners en toezichthouders. Aandachtspunten daarin zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Tijdens het proces van vergunningverlening: mag bevoegd gezag Waterwet informatie over de melding / vergunningaanvraag voor lozing op riool of oppervlaktewater eisen i.k.v. vergunningverlening voor de grondwateronttrekking? - Idem voor de bevoegdheden van de toezichthouder bij inspecties tijdens aanleg of gebruik. 	Landelijk
16. Mandateren van elkaars toezichthouders	Regionaal
17. Bij afwijkingen van BRL-eisen signaal sturen naar de Certificerende Instelling van het uitvoerende bedrijf	Regionaal
18. Bij afwijkingen van BRL-eisen bodemsignaal sturen naar IL&T (BRL 11000 en BRL 6000-21 zijn speerpunt van IL&T in 2018)	Regionaal
19. WKO-systemen opnemen in de Bodem-app (ontwikkeld door ODNZKG)	Landelijk
Communicatie / kennisdelen	
20. Bestaande instrumenten delen (bv. de bestaande Handreiking Lozingen)	Landelijk
21. Bestaande onderzoeken/beleidskaders ontsluiten (rapport Waternet-onderzoek en H₂O-artikel naar aanleiding van het Waternet-onderzoek)	Landelijk
22. BBT-document voor bedrijven en vergunningverleners van (zuiverings)technieken die inzetbaar zijn om de lozingseisen te halen (debieten en concentraties) bij ontwikkeling en onderhoud van WKO-bronnen (BBT = Best Beschikbare Technieken).	Landelijk

Afsluiting en afspraken

Annelies de Graaf van SIKB sloot de middag af met de toezegging dat de oogst van de middag in de vorm van het voorliggende verslag wordt teruggekoppeld aan de deelnemers en andere belangstellenden. Zij riep de vertegenwoordigers van de overheden op om in de eigen regio met de regionale oplossingsrichtingen aan de slag te gaan.

Voor de oplossingsrichtingen die in landelijk verband genomen kunnen worden, zal SIKB hierover in overleg met de betrokken partijen.

Contact

Voor vragen, opmerkingen of ideeën naar aanleiding van dit verslag kunt u contact opnemen met de organisatoren van deze bijeenkomst:

Frank Tibben, Waternet, tel.nr. 06 51 52 79 49, frank.tibben@waternet.nl

Frans Heinis, De Ruiters Grondwatertechniek, tel.nr. 06 53 82 94 02,
f.heinis@deruitergwt.nl

Arthur de Goof, SIKB, tel.nr. 06 51 15 06 96, arthur.degroof@sikb.nl

Annelies de Graaf van SIKB, telefoonnummer 06 42 98 06 76, annelies.degraaf@sikb.nl